

SO. štev.

Maribor, dne 18. julija 1928.

Letnik XV.

## Zagrebski protokol.

Ker so se po volitvah v radikalni stranki pojavili glasovi za sporazum, so hoteli zastopniki Hrvatske, Slovenije in Bosne radikale kot zastopnike Srbov preizkusiti in tako je prišlo v Zagrebu do sporazuma, da radikalna stranka najprej dokaže, da se more z njo sploh sklepati sporazum, da ima zanj sploh resno voljo in da je vredna zaupanja. Od radikalne stranke in od vlade se je zahtevalo samo to, kar je vsaka vlada itak sama po sebi dolžna, če hoče veljati za zakonito in nepristransko.

Zahteve revizionističnega bloka v tem protokolu so upravno-političnega, kulturnega in socialnega značaja brez strankarskega pomena posameznih točk in dovolj žalostno je že to, da moramo še le zahtevati, kar bi nam vlada še davno morala dati na podlagi zakonov, katere je sama uvedla in uveljavila. Od radikalne vlade se je zahteval samo dejanski dokaz ustavnega in zakonitega vladanja, brez vsakega nasilja, ali z drugimi besedami: radikali, ki so zasedli ministrske stolčke, so bili pozvani, naj se obnašajo, kakor se v Evropi za vlado spodobi. Ta poziv in to obvezo je radikalna stranka po dvojici svojih odposlancev in visokih funkcionarjev sprejela in zastopniki HRSS, SLS in JMO so ob točni izpolnitvi svoje protiohveze tri čele mesce čakali, da obljubljenemu in podpisnemu zadosti tudi radikalna stranka, odnosno vlada. To se pa ni zgodilo, radikalna stranka je poteptala parlamentarne običaje, pljunila na politično poštenje in prelomila dane obljube. Politika nepoštenost gotovih ljudi je šla celo tako daleč, da so trdili, da predsporazuma, sklenjenega in podpisanega v Zagrebu, sploh ni bilo. Radi take verolomnosti, so bili Hrvati, Slovenci in Bosanci primorani, ta protokol objaviti, kar se je storilo v nedeljo ob enem v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu in po večih listih v faksimilu, da ne bo kdo zopet govoril o izmišljeni in potvorjeni stvari. Točno prevedeno besedilo zagrebskega protokola je sledeče:

## ZAPISNIK

dne 13. aprila 1923.

sestavljene med odposlanci NRS, zastopniki hrvatskega in slovenskega naroda in JMO v Zagrebu v prostorih kluba HRSS.

Za NRS gg. Marko Gjuričič, predsednik posl. kluba NRS; dr. Vojislav Janič, tajnik glavnega odbora NRS.

Za HRSS gg. Stjepan Radič, predsednik HRSS; dr. Vladko Maček, podpredsednik HRSS; dr. Stjepan Košutič, tajnik HRSS.

Za SLS gg. dr. Janko Brejc, narodni poslanec; Fr. Smodej, glavni urednik «Slovenca».

Za JMO gg. dr. Mehmed Spaho, predsednik JMO; dr. Halibeg Hrasnica, predsednik kluba JMO; Hamzalića Ajanovič, nar. poslanec in urednik «Pravde».

Za Bunjevce g. Blaško Rajič, narodni poslanec.

V daljšem, opetovanem razgovoru in pretresanju današnjega političnega in parlamentarnega položaja so se gori navedeni zastopniki sporazumeli v tem-le:

Predpogoji sporazuma med gori navedenimi zastopniki so izprememba režima in administracije v Hrvatski, Sloveniji in Bosni.

NRS mora z dejanjem dokazati, da ne misli niti enega vprašanja za ureditev medsebojnih odnošajev rešiti s silo.

Za Hrvatsko je treba storiti:

1. Sklicati vse občinske svete, da izvolijo svoje načelnike in uradnike temeljem zakona, ne pa po uredbah.

2. Izvršiti amnestijo vseh političnih in vojnopolitičnih obsojencev.

3. Nakupljeni živeži za ljudstvo v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini prepeljati na določena mesta za pomoč pasivnim krajem.

4. Izvršiti ukinjenje vseh avstrijskih cesarskih patentov. Nihče se more odslej po teh patentih soditi.

5. Popolnoma vpostaviti zakon o imovinskih občinah in brez odlašanja izročiti njihovo premoženje v roke za to izvoljenih in pooblaščenih funkcionarjev.

6. Imenovanje namestnika in velikega župana se izvrši v sporazumu z vodstvom HRSS.

7. Zandarmerija nima v nobenem slučaju izvrševati nikakega upravnega, finančnega ali sodnega uradovanja samostojno, ampak edino kot asistenca posameznih pristojnih uradnikov.

Za Vojvodino, v kolikor so v njej enake nedopustnosti, se izvrše iste izpremembe na bolje.

Posebno se morajo z vseh važnih službenih mest odstraniti vsi vsiljeni madžaroni.

Za Slovenijo velja isto, kar za Hrvatsko, posebno pa se:

1. Vzpostavi pokrajinski namestnik v sporazumu s Slov. ljud. stranko;

2. razpuste in prepovedo vse teroristične organizacije, posebno pa Orjuna;

3. izmenjajo v sporazumu z SLS vsi neobjektivni šefi pokrajinske uprave v Sloveniji;

4. odobre potrebni krediti za vseučilišče in šole, ki niso predvideni v proračunu, pač pa v zakonu.

Za Bosno in Hercegovino:

1. Na vsa važnejša upravna mesta se nastavijo sposobnejši in objektivnejši uradniki s potrebnimi kvalifikacijami, ki bodo upoštevali potrebe in razpoloženje celokupnega ljudstva, posebno pa se sedanji pokrajinski namestnik (ki je proti večini ljudstva v Bosni in Hercegovini odkrito zavzel neprijateljsko stališče) zamenja z boljšim in nepristranejšim.

2. Razmeščanje uradnikov se vrši po stvarni potrebi, ne pa iz strankarskih razlogov in izvrši se poprava premeščenj in odpuščenj, ki so se zadnje leto vsled takih razlogov izvedla.

3. Vsem samoupravnim telesom (občinam, trgovski zbornici itd.) se vrne samouprava in v to svrhu takoj razpišejo volitve za vse mestne in organizirane selske občine, v neorganiziranih vaseh pa se potom volitev postavijo vaški načelniki.

4. Gospodarske ustanove v Bosni in Hercegovini sorazmerno enako podpirata tako vlada kakor Narodna banka ter se jim ne dela ovir v njihovem razvoju, kakor se je to godilo doslej.

5. Povrne se odvzeto orožje, na katero so imeli lastniki orožne liste; odstavljeni vaški načelniki se vrnejo na svoja mesta.

6. Vaškemu prebivalstvu v stradajočih in pasivnih krajih se pomaga s hrano in semenom, ki naj se ne deli po verski ali strankarski pripadnosti, marveč po potrebi in pomanjkanju.

7. Razdelitev občinskih pašnikov se ustavi, odvzeti pašniki se vrnejo občinam, a razdelitev državnega sveta, ki občinam ni potreben, se vrši po stvarni potrebi.

8. Krediti za osnovne šole in vzdrževanje cest ter za izenačenje doklad muslimanskim duhovnikom z onimi drugih veroizpovedi se sorazmerno zvišajo.

Končno se mora brezpogojno ustaviti započeta parcelacija kakor Hrvatske, tako Slovenije ter Bosne Hercegovine.

Zastopniki HRSS, SLS in JMO bodo v parlamentu s svojim ravnanjem omogočili NRS izvolitev skupščinskega predsednika in sestavo radikalne homogene vlade. Ravno tako bodo gornji zastopniki omogočili tudi verifikacijo vseh mandatov v verifikacijskem odboru in narodni skupščini.

V svrhu definitivnega sporazuma se pogajanja nadaljujejo.

Sledijo podpisi navzočih.

V Beogradu je protokol objavilo najprej samo «Vreme» s pripombo, da objava ne bo spremenila politike Beograda napram Zagrebu, ker so revizionistične zahteve sprejemljive in je škoda, da jih vlada še ni sprejela in izvršila. To je vse skupaj zopet pesek v oči. — Vladni listi, kakor je «Vreme», bi radi omamili hrvatsko in slovensko javnost z raznovrstnimi izgledi in celo obljubami o poštenem delu vlade. Pa kdo naj verjame, ko se vlada glede zagrebskih predpogojev za sporazum tri mesece ni ganila in ko na tihem celo s pomočjo najgršega špijona in izmečka Gagliardijskega za Zagrebu in Hrvatski pripravlja politične procese. Značilno za vladino «dobro voljo» je pa tudi to, da sta bila v nedeljo zaplenjena zagrebska dnevnika «Jutarnji list» in «Obzor». Prvi je imel faksimile protokola, drugi pa značilen članek nekega francoskega publicista o razmerah v Jugoslaviji in na Balkanu.

## Politični položaj.

SCHAUER—PUCELJ—REISNER.

Beograd, 15. julija.

V soboto, 14. julija se je izglasoval v skupščini novi vojaški zakon v generalni debati, to je zakon v celoti. Ta zakon je prava figura okostenelega velesrbskega militarizma. Pisali smo že, kako strašna so bremena, ki jih prinaša nov vojaški zakon. Tako zastarelega in neznošnega militarizma nima nobena država, kot ga ima od danes Jugoslavija. Naši sinovi, starši, občine, župani vsi bodo trpeli pod težo tega strašnega bremena cela desetletja — (stoletja?).

Samo Jugoslovanski klub je nastopil z vso energijo in je tudi glasoval proti temu zakonu. Dasiravno se je izreklo proti našim poslancem ostre grožnje, če ne bodo glasovali za vojaški zakon, naši poslanci se niso ustrašili nobene srbske grožnje in so glasovali proti.

Za vojaški zakon so glasovali:

srbski radikali,  
vsi demokrati,  
srbski zemljoradniki,  
vsi nemški poslanci  
in Mohamedanci iz Makedonije.

Nemški poslanec Schauer je glasno vzkliknil «za». Tako se je Nemec Schauer izrekel za nadaljevanje starih krivic pri vojaštvu.

Demokrat prof. Reisner je glasoval s Srbijanci in Nemci za krutosti novega vojaškega zakona in s tem tudi za visoke oficirske plače.

Samostojnež Pucelj, pa se je odtegnil glasovanju. Ni se upal zameriti vladi. Kaj je Pucelju na tem, če bo militarizem davil fizično in gospodarsko naše ljudi. — Samo da on, g. Pucelj živi v milosti pri velesrbski vladi. Tik pred glasovanjem je Pucelj vzel klobuk in kakor zajec zbežal iz zbornice. Ni si upal glasovati proti. Tako ravnajo suženjski prodanci.

**Železničarski zakon.** Po vseh državah zapadne Evrope se dajejo zakoni in pragmatike prizadetim strokovnim in stanovskim organizacijam v pretres in na vpogled, ko je pa v našem parlamentu poslanec Žebot v imenu Jugoslovanskega kluba zahteval, naj se tako napravi tudi z železničarskim zakonom, so temu hudo nasprotovali radikali in njih poslanec Kojič je dejal: Nam je vseeno, ali so železničarji zadovoljni ali ne, ker glavno je, da dobimo strog zakon za železničarje.

Vladna nasilna politika proti Hrvatim. «Slobodni Dom» piše ob priliki objave protokola sporazuma med drugim: «In tako, če Bog da, se bo z objavo protokola sporazuma začela skupna borba celokupnega narodnega zastopstva hrvatskega in slovenskega». Na drugem mestu pa piše «Slobodni Dom», da je predsedstvo HRSS iz povsem verodostojnega vira iz Beograda dobilo vest, da je radikalna vlada skupno z demokrati in nekaterimi izvržki iz Hrvatske sklenila, da bo z vsemi silami in z vsemi sredstvi skušala zadušiti hrvatsko kmetsko republikansko gibanje. V 14 dneh je predsedstvo dobilo nepobitne dokaze, da se ti sklepi že izvršujejo, v kolikor je to posameznim oblastnikom mogoče.

**Zaplemba zagrebskih listov.** Zagrebska lista «Obzor» in «Jutarnji list» sta bila v nedeljski številki zaplenjena. «Jutarnji list» je državno pravdnništvo zaplenilo radi članka, v katerem je citiran govor predsednika HRSS Radiča, ki ga je imel ob priliki proslave razrušene francoske Bastille v Parizu. «Obzor» pa je bil zaplenjen vsled enakega članka o govoru Stjepana Radiča z motivacijo, da je list v članku žalil narodno skupščino.

Pašičeva pridiga radikalnim poslancem. «Obzor» poroča: Na zadnji seji radikalnega kluba je govoril g. starosta Pašič klubovim ovčicam to le pridigo: «Pri glasovanjih sem opazil, da poslanci radikalne stranke niso prisotni. Mi nimamo absolutne večine, ampak samo relativno. Vi ste sklenili v klubu, da se ne ustvari koalicija, ampak da vladamo sami. Na to se je reklo, da naj bo tako, potem pa je tudi potrebno, da ostanete stalno v Beogradu ter prisostvujete sejам. Med tem pa vidim, da zadnji čas ne prihajate k skupščinskim sejам na glasovanje. Jaz sem star, pa pridem vedno. Ako nečete vi prihajati, je zame potrebno, da to znam, pa me boste na ta način znatno obremenili in bom podal ostavko. Jaz prosim, da se vse to zabeleži v zapisnik, da se zna, da sem to govoril jaz.» Tako je govoril Pašič dobesedno prevedeno na slovenščino.

## Po svetu.

**Iz italijanskega parlamenta.** Italijanski parlament se je te dni pečal z razpravo o volilni reformi. V debatah glede volilne reforme je pokazala vlada svojo nepopustljivost in je ob tej priliki postavila na vago svojo usodo. Opozicija je nastopila ostro proti nekaterim točkam volilne reforme in sam ministrski predsednik je v daljšem govoru zavračal izvajanja opozicijskih govornikov. Ljudska stranka je sklenila, dabo sicer glasovala za vladno zaupnico, a proti prehodu v specialno debato glede volilne reforme. Pri poimenskem glasovanju je glasovalo za zaupnico vladi 333 poslancev, 140 proti, 7 se je vzdržalo glasovanja. Pri glasovanju za prehod v specialno debato glede volilne reforme je glasovalo 235 poslancev za, 139 proti, 77 poslancev se je glasovanja vzdržalo. Po poročilu nekaterih listov so pri glasovanju za volilno reformo kršili nekateri poslanci Ljudske stranke disciplino, glasovali so za volilno reformo in je bilo radi tega izključenih 9 poslancev.

Rumunski princ Nikola — albanski kraljevski kandidat. Albanski monarhisti so pod vplivom člana vlade Pande Vangele, ki je dobro znan v Bukarešti, spoznali, da bi bil posebno dober za albanskega kralja najmlajši rumunski princ Nikola in da bi tako Albanija s pomočjo Rumunije lahko marsikaj dobila od male antante. Vangele se je že podal v Bukarešto, da pripravi in razprede potrebne intrige za kulisami konference male antante, ki se bo vršila v Sinaji.

O uspehih Beneševga potovanja v Pariz, London in Bruselj poroča časopisje, da je Beneš na tem potovanju uredil nekatera vevažna vprašanja za Čehoslovaško in malo antanto. Končni uspeh Beneševga potovanja bi

naj bil ta, da dobi mala antanta v osebi Beneša svojega kandidata za svet Zveze narodov.

**Zapora prometa v Poruhurju podaljšana.** Promet med zasedenimi in nezasedenimi ozemljem bi se bil moral zopet vzpostaviti 16. t. m., a mednarodna poreska komisija je zaporo prometa podaljšala do 26. t. m. o polnoči.

**Veliki pomen Turčije** za bodočnost se kaže v sklepih miru v Lozani, kjer je Turčija zelo dobro izkoristila razdvojenost, ki vlada med velesilami ter dosegla tudi nepričakovane uspehe. Turčija se odveže vsakega plačevanja kakršnih koli reparacij, dolgovi Turčije velesilam se razdele med njo in njenimi nasledstvenimi državami (tudi na Jugoslavijo bo dokaj bremen odpadlo!) in tudi nobenih zasedbenih stroškov Turčija ne bo plačala. Inozemci v Turčiji ne bodo uživali več nobenih predprav. Svoj del dolgov odplačuje Turčija velesilam v papirnati valuti. Vzrok, da je Turčija dosegla mir pod tako ugodnimi pogoji, je naravnost divja tekma med velesilami, da si pridobe prijateljstvo Turčije, ki je postala najdragocenejši gospodarski objekt bodočnosti. Gre za iraško nafto, za rude, za železniške in pristaniške objekte, da — Amerikanci sanjajo celo o progi, ki naj veže Sredozemsko morje preko kaspiskih krajev Turkestana, Tibeta in Kitaja s Pacifikom! Tudi nevarna je Turčija, ker utegne ta tekma velesil za koncesijami roditi podobne posledice kakor one, ki so leta 1914 privedle do svetovne vojne.

**Rezultat genovske konference** ali kako se Evropa konsolidira. Genovski konferenci, na katero se je stavilo toliko nad in upanja na vrnitev v staro, predvojno stanje, je sledil francosko-nemški spor, nesporazum med Anglijo in Francijo, pasivnost Amerike in zapletljaji na vzhodu in Balkanu. Vse to kaže, da se je široko in visoko zasnovana konferenca izjalovila. Sledilo ji je pa še nekaj drugega, kar sicer ni njena krivda, a je zelo značilno za stanje v Evropi: pet državnikov, ki so na njej sodelovali, je bila po vrsti pobitih. Prvi je bil ubit od monarhističnih zarotnikov nemški minister Rathenau, grška oficirska revolucija je zahtevala glavo ministrskega predsednika Gunarisa, poljski desničarji in šoveni so ubili prvega ustavnega predsednika Poljske Narutowicza, četrti je bil na vrsti ruski sovjetski zastopnik Vorovski, katerega je v Lozani ustrelil rusko-caristični oficir, in kot peti je padel bolgarski ministrski predsednik Stambolijski tudi kot žrtev desničarske revolucije v Bolgariji.

**Proces proti morilecu Vorovskega.** Po najnovejših vesteh se začne proces proti morilecu sovjetskega delegata v Lausani, Vorovskega v prvi polovici meseca septembra. Kakor znano, je bil morilec Conradi bivši ruski oficir, dasi je rodom Švicar. Oblasti so prijele tudi njegovega sokrivca, nekega Polunina, ki je dal Conradiju 100 frankov, da je kupil revolver, ob enem pa ga je nagovarjal na zločin. Polunin je bil istotako ruski oficir ter se je boril proti bolševikom v različnih intervencijonističnih vojskah. Od bolševikov je bil parkrat ujet ter celo dvakrat obsojen na smrt. Vedno se mu je še posrečilo pobegniti, po Wranglovem polomu pa se je zatekel v Švico, kjer se je sestal z nekdanjim prijateljem Conradijem.

## Dnevne novice.

**Duhovniške žrtve Drave.** Včeraj, dne 17. t. m. je naplavila Drava tri duhovniške žrtve in sicer župnika Miroslava Volčiča in Janko Baznika ter premicijanta Ribiča. Pogreb gospoda župnika Volčiča se bo vršil v soboto ob 8. uri zjutraj v Breznu. Gospoda Baznik in Ribič bosta pokopana na mirodvoru župnije Marija v Puščavi v četrtek, dne 19. t. m. ob 8. uri zjutraj. Doslej se pogreša samo še ena žrtev in sicer g. bogoslovec Derženič.

**Petdesetletnico mašništva** bo letos obhajal preč. g. Martin Jurkovič, prošt v Ptuj. Cerkvena slovesnost se bo vršila na dan ordinacije, dne 27. julija. Mesto vnane slovesnosti pa je zlatomašnik naklonil znatne svote v dobre namene. Tako je daroval po 500 dinarjev: za farne siromake v Ptujem mestu, za siromake pri Sv. Petru niže Maribora, kjer je nekdanj župnikoval, za dijaško semenišče; 125 D za Dijaško kuhinjo v Ptuj; 250 din. v podporo misijonom in še v druge namene. Ti blagi čini naj bodo zlat spomin njegovega zlatomašniškega jubileja!

**Jegličeva slavnost v Jarenini.** Kakor smo že poročali, priredi naša pridna mladina v nedeljo, dne 22. julija v prijazni Jarenini proslavo jubileja velikega vladike Dr. Jegliča, katere se udeležijo tudi lepo število Mariborčanov. Spored proslave: Po večernicah (nekako ob pol treh) govor o dr. Jegliču. Govoril bo g. Ivo Peršuh. Nato predstavlja mariborski Ljudski oder dve burki enodejanki in sicer: «Ne kliči vraga» in «Damoklejev meč». Med odmori svira godba na pihala. Po predstavi, ki se vrši na prostem, gremo vsi v prostore in vrt g. Cvilaka k ljudski zabavi, ki bo nudila vse polno presenečenj.

**Savinjsko orlovsko okrožje.** Priprave za orlovski dan 22. julija v Šotšanju se kaj lepo vršijo. Vse se pripravlja, da častno proslavimo naš dan. Fantje in dekleta tekmujejo med sabo, kateri bodo svojo delo lepše pripravili in okrasili. Očetje in matere bodete pač iz srca privoščili svojim, da se bodo udeležili našega nastopa. Videli in spoznali bodete, kaj je orlovska organizacija in zakaj zahajajo vaši sinovi in hčere v društveno življenje. Starši, lahko bodete ponosni na svoje sinove in hčere, da jih imate v naših vrstah. Želimo in upamo, da orlovski dan v Šotšanju bode imel uspeh, in zanesel zavest v one kraje, kjer še ni orlovskih od-

sekov. Zato pa vljudno vabimo vse naše prijatelje in druge, da se udeležijo našega dneva. Bog živi.

**Smrtna kosa.** Iz Bistrice pri Mariboru poročajo: Tukaj je umrla 11. julija gospa Ivana Železnik, znana kot velika prijateljica in dobrotnica otrok. Zato pa so jo tudi vsi radi imeli kot lastno mater. Pokopali smo jo v Rušah v petek, dne 13. t. m. Blag ji bodi spomin!

**To sta vam učitelja — orjunca!** (Dopis iz Sv. Lovrenca na Pohorju). Nas je tudi zadela šiba božja, da imamo organizacijo tolovajske Orjune. Pa ne smete misliti, da so med orjunci kmeti ljudje, ali kaksi pametni Lovrenčani, ampak naši, takozvani lažinaprednjaki, katerim načeljujeta šolnika Kaučič ter Arko, ki sta seve oba organizirana orjunca z znaki. S temi, res živalsko podivjanost predstavljajočimi orjunskimi znaki izzivata miroljubne Lovrenčane po gostilnah, na cesti in celo deco v šoli. Za g. šolskega nadzornika bi bilo že enkrat čas, da bi posvetil tema tičkomu več pozornosti in ju opozoril, da učitelj bodi učitelj v šoli in zunaj šole, ne pa posurovitelj mladeži v šoli in naravnost bestialna podivjanost zunaj šole. Ako šolska oblast ne bo ukrenila potrebno proti zgorajimenovanima šolnikom, bomo mi Lovrenčani sami posegli po samoobrambi in s pohorskim oljem dokazali orjuncema Kaučiču in Arku, da ne trpimo v šoli in med našo sredino organizacije, katere cilj je: izzivanje, pretepanje, tatvina, atentati itd. Imamo po vojni dovolj neorganiziranih lopovov in ne rabimo še celo takih, ki kažejo javnosti z naprsnim znakom, da so organizirani člani nepoštenjakov.

**Mladi radikali v Sloveniji.** Nedeljske «Jutarnje Novosti», ki so pa že pred tedni izbile iz glave: «glasilo Narodne radikalne stranke», prinašajo izjavo nekega Bajžlja iz Ljubljane, ki je predsedal iz policajdemokracije v radikalijo. Bajželj pravi prav odkritosrečno, da je storil to v «globokem prepričanju in prevdaru osebnih interesov». To so seveda storili tudi drugi, samo je videti, da se osebnim interesom ni nič kaj zadostilo. Mariborski radikali so na primer zelo razočarani, nekateri celo tožijo, drugi pa mirno prenašajo vsa razočaranja. Da ni viničarskih, invalidskih, železničarskih zadrug in drugih obljubljenih dobrot, je pri porodičarski stranki lahko razumeti, zelo čudno za njo je pa to, da za nova dostojanstva ne nakaže novih plač. Pravijo, da je gospod dr. Pfeifer še brez plače, odkar je namestnik velikega župana v Mariboru.

**Afera Balkanske banke d. d. v Zagrebu.** Balkanska banka v Zagrebu je zaprosila za 6 mesečni moratorij, njen ravnatelj Dušan Plavšič, ki je bil pomočnik ministra Kumanudija in je «dvigal» dinar ter se dobro naučil izdajati komunikeje, pa še vedno trdi, da to denarno podjetje ni na polomu.

**Beograd in slovenski orožniki.** V Beogradu so pritegnili k policijski prometni službi kakih 50 orožnikov iz Slovenije. Najprej je bil Beograd poln hvale, kako izvežbani, olikani in čedni so slovenski orožniki, kako znajo nastopati, kako so vestni in dostojni, naenkrat je bilo pa hvale konec in začela se je graja do končne obsodbe «švabske mentalitete in švabskih navad». Orožniki so namreč postali neprijetni po svoji vestnosti in pismenosti. Da bi postave veljale za vse enako, to ne gre, še manj pa se sme to trpeti, da bi bil orožnik bolj pismen od srezkega načelnika. Prej je prijave pisal srezki načelnik, slovenski orožnik jih je pa sestavljal sam in radi tega so se potem v Beogradu začeli vpraševati: čemu naj bo potem še načelnik? — oziroma, kako pride do tega, da bi ga žandar nadkriljeval v pismenosti? Prej v 1 mesecu ni bilo toliko načelnikovih prijav, kot jih sedaj v enem dnevu prinese en sam žandar. To je za Beograd na vsak način preveč službe in vneme, k temu pa pride še to, da si žandarji domisljujejo, da bi morale postave za vse veljati od najvišjega pa do najnižjega. Po Beogradu švigajo dvorski avtomobili, kot da bi jih izstrelil iz topa, — in ko se slovenski žandar drzne celo tak avtomobil ustaviti, so seveda vsi križi dol in kako naj Beograd še prenaša take «švabske navade!» — Če slovenske orožnike vsled tega pošiljajo zopet nazaj v Slovenijo, bo čisto prav in zadovoljni bomo še bolj kot Beograd, ki ima vestnost, red in postavnost za neprijetno in slabo «švabsko navado».

**Taksa je prva.** Slovenec, ki v Beogradu vrši državno službo, gre po ulici in vidi, da je počila vodovodna cev in da voda silno brizga po ulici. Sto in sto drugih gre mimo, pa se nihče za to ne zmeni, on pa stopi do prvega policijskega kvarta ter to prijavi. Uradnik mu reče: «Najprej 3 D takse, drugače se prijava ne more vzeti na znanje!» — «A voda naj teče in se škoda dela, dokler ni taksa plačana?» — «No, seveda, taksa najprej —» «Potem pa dobro srečo in z Bogom», se da Slovenec «vaspitati» in se poslovi. — Ker ob raznih različnih izgredih in nesrečah niso pobirali najprej takse, so se Beogradu tudi slovenski orožniki zamerili ter si nakopali grajo «švabske mentalitete».

**Prav turško pobiranje davkov v Črni gori.** Finančno ministrstvo je predpisalo Črnogorcem davek v iznosu 20 milijonov dinarjev. Kakor hitro so Črnogorci zaznali za ta davčni predpis, so protestirali proti tako nečlovečnemu obdavčenju. Našli so se celo finančni strokovnjaki, ki so resno svetovali, da je ta davek daleč previsok za Črno goro in to še osobito radi tega, ker je baš Črna gora najbolj nerodovitna pokrajina v naši državi in je tolikanj krajev v Črni gori, kjer ljudje vedno trpijo največjo revščino, glad ter vsestransko pomanjkanje. Ker so vse mogoče osebnosti posredovale pri finančnem ministrstvu v prid Črnogorcem, je to odredilo, da se sestavi posebna komisija strokovnjakov, ki bi naj revidirali davčne predpise za Črno goro. Te pregledne komisije pa še danes ni v Črno goro in je skoro gotovo tudi pod sedanjim režimom tudi nikdar ne bo. Med tem so pa začele finančne oblasti iztirjavati od Črnogorcev davke s prav turško strogostjo in okrutostjo.

Ker pri obubožanih Črnogorcih niso našli denarja, pa so se lotili davčni eksekutivni organi živine in sploh vsega, kar predstavlja kako vrednost ter to odgnali v Nikšić in druga mesta. Edino, kar so še imeli Črnogorci, je bila suha živina, a sedaj so jim odvzeli nasilnim potom še to zadnje imetje. Na več krajih je prišlo pri iztirjevanju davkov do spopadov med seljaki in davčnimi organi, žandarmerija je seljake pozaprla in bogzna kedar jih bodo sodili. Ni dovolj, da Črnogorci od ujedinenja sem neprestano gladijejo, ni dovolj, da morajo 2 mesca ob svoji prehrani ter stroških kulučiti na cestah, sedaj so jim odvzele oblasti še zadnje živinske repe in sploh vse, kar so posedali za eno paro vrednosti. A pred volitvami pa so ravno radikali obljubovali Črnogorcem — zlata brda.

**Eksplodizija v Kragujevcu.** V skladišču stare municije v Kragujevcu je nastala dne 15. t. m. ob treh popoldne velika eksplozicija. V bližini so popokale šipe na oknih, ljudje pa so se prestrašili ter pobegnili iz mesta, boječ se, da se ne vname celo skladišče municije. Preiskava je dognala, da se je vnela na dosedaj nepojasnen način zavrnjena infanterijska municija, ki je bila zakopana v zemlji. Vsled nastalega ognja se je vnela v bližini stoječa baraka, kjer so bile tri granate, vsaka težka 150 kg. Vse tri granate so s strašnim pokom eksplozirale. Municija je gorela do 6. ure zvečer. Ognjegasci in moštvo je požar lokaliziralo ter na ta način odvrnilo nevarnost od mesta, ki bi bilo gotovo porušeno, da so se vnela še ostala skladišča. Škoda ni velika, ranjeni so bili trije vojaki. Proti večeru so se preplašeni ljudje vrnili nazaj v mesto.

**K napadom «Jutra» in «Tabora» na mariborski Ljudski oder** ob priliki njegovega gostovanja v drž. zdravilišču Rogaska Slatina smo prejeli sledeči dopis: Zadnji čas posvečata mariborski «Tabor» in ljubljansko «Jutro» prav čudno pažnjo mariborskemu Ljudskemu odru. Pri tem se seveda prav nič ne strašita debelih laži in obrekovanj. Pastirska inteligenca njiju slatinskega dopisuna jima je dobrodošla, kadar upata na uspešen udarec odličnemu krščansko socialnemu odru. Da imata to pot s svojim dopisnikom — saj ga poznamo «Hrvata Orjunaša» — nesrečno roko, naj pokaže sledeče pojasnilo: a) V Slatino ni prišel ne eden član Ljudskega odra ob 14. uri, temveč vsi skupaj še le ob 17. uri. b) K svetokrižkemu gospodu nadžupniku sta šla po prihodu v Slatino dva člana odra prositi za duhovniško obleko, ki je potrebna za uprizoritev «Mladosti» in ki bi je v frizerskem salonu novega «Tabor-Jutrovega» poročevalca najbrž ne dobili. c) Predstava se je pričela res nekoliko pred 21. uro, a ne po krivdi Ljudskega odra, temveč onih, ki so prižgali luč v gledaliških prostorih še le po 20. uri. V temi zna morda maskirati samo dični «Tabor-Jutrov» poročevalec, ki je v teh stvareh kot sin dunajskega «Teaterfrizerja» gotovo odličen strokovnjak. d) V dvorani je sedelo ob pol 21. uri 39 ljudi z vstopnicami in niti eden z prosto vstopnino. Ker dopisniku nikakor ni odrekati parasitskih lastnosti, je prav mogoče, da se je on zmuznil v dvorano brez vstopnine. d) Vse občinstvo je vztrajalo do konca predstave, celo «Tabor-Jutrov» kljukec, čeprav mu je bila modrost «Mladosti» španska vas in se je ob njej neizrečeno dolgočasil. e) Ljudski oder je poravnal račune, v kolikor je imel s seboj denarja. Neporavnane račune je obljubil poravnati naknadno in zato gotovo ne bo prosil kredita pri «Taboru» in «Jutru». V restavraciji so bile naročene samo potrebščine za predstavo in nikaka večerja, ki je gostujoči Ljudski oder sploh ni imel. Kapitalistom je seveda neumljivo, kako je mogoče vztrajati celi dan brez redne hrane, zvečer pa še povrh igrati pred nehvaležno zasedeno dvorano. Zato vidijo vsepovsod le črne napake in goljufije. — Toliko za danes. Več pa prihodnjič enkrat, ko dobimo potrebna pojasnila o nekaterih, za «Jutro» in «Tabor», še bolj pa za njih poročevalca zanimivih dogodkih. — H koncu bi zdraviliškemu ravnateljstvu še priporočali, da izreče «Taboru» in «Jutru» za sijajno reklamo v prid prvemu jugoslovanskemu zdravilišču primerno zahvalo, njih dopisnika pa predstavi tamošnjim gostom kot onega, ki se mu imajo edinemu zahvaliti za rešitev pred klerikalnim «šmirom».

**Pašičev sin Rade in dalmatinsko olje.** «Obzor» poroča: Pred meseci se je mudil v Dalmaciji Pašičev sin Rade in pokupil tamkaj večje množine olja. Da bi ta «revček» dobil olje tem ceneje, je baš vlada ravno tedaj prepovedala izvoz olja in udarila na izvoz pripravljeno olje ogromno carino. Na ta način je prišel g. Rade prav po ceni do velikih količin olja. Ker je Rade prav dobro špekuliral ter kšeftaril, je vlada dovolila izvoz olja, to se pravi, znižala je znatno izvozno carino na olje in pri tej priliki je zaslužil Rade borih 100 milijonov dinarjev.

**Potovanje šefa javne varnosti v Črnogoro.** Šef javne varnosti Zika Lazič je zopet odpotoval v Črnogoro. Potovanje Laziča se spravlja v zvežo s pojavom razbojnikov v okolici Cetinja in Nikšića. Smo v resnici radovedni, za koliko časa bo Lazič zopet mir vzpostavil. Po njegovem zadnjem potovanju po Črnigori, ki se je vršilo pred kratkim, je izjavil, da je vprašanje razbojništva v Črnigori rešeno ter da bo sedaj vladal tam mir. Komaj pa je odnesel pete iz Črnogore, so začeli razbojniki še hujše divjati, da je bil zopet prisiljen, da jih ponovno pomiri.

**Glavno zbirališče Nazarenov** v naši državi je ravno Beograd. Beograjsko časopisje poroča, da se ravno v naši prestolici zbirajo Nazarenci iz Banata ter Bačke vsako nedeljo in opravljajo tamkaj v neki hiši svoje bogoslužne obrede. Beograjčani so vznevoljeni radi nazarenskega preglasnega petja.

**Štrajk mornarjev še vedno traja.** Glavno naše paroplovno društvo «Jadran. plovdba» se še ni sporazumelo s štrajkujočimi in radi tega se štrajk vedno poostru-

je. Dosedaj se je vršil promet potom par parnikov, s katerimi je upravljalo moštvo vojne mornarice; na ta način je mislilo paroplovno društvo zlomiti odpor štrajkujočih. Sedaj pa je vojni minister na prošnjo mornarjev prepovedal uporabljati moštvo vojne mornarice za vožnje na ladjah, katerih mornarji štrajkajo. Istotako se je zavzela za naše mornarje Zveza pristaniških delavcev, ki je izjavila, da ne bode pristaniško delavstvo v nobenem svetovnem pristanišču hotelo razkladati ladje od »Jadranske plovitbe« poprej, dokler se ne doseže sporazum med štrajkujočimi ter se jim ne zboljša plače. Vsled štrajka silno trpi gospodarstvo cele Dalmacije, ker je bilo dosedaj skoro izključno navezano na promet po morju. Neprijetno so prizadeti zlasti kopališki gosti, katerim je odrezen vsak povratek, ako se nočejo poslužiti ribiških jadernic, ki promet vzdržujejo v katerih pa je vožnja v slabem vremenu zelo nevarna.

**Ciganska grozovitost.** Pred par meseci se je izgubila na obali Save v Beogradu petletna hči nekega krmarja, Ružica. Vse iskanje nesrečnih staršev in policije je bilo zastonj. Mislili so, da je po nesreči padla v Savo ter utonila. Pretekli teden pa je vozila stara ciganka na malom vozičku po Beogradu malo slepo deklico ter prosila mimoidoče milodarov. Dobila je obilo darov posebno od žen, katerim se je smilila nesrečna mlada deklica. Naenkrat pa neka žena začudeno pogleda deklico ter zakriči: »moje dete« in objema slepo siroto. Ciganka, to videč, je hotela pobegniti, toda ljudje so jo zadržali, ter predali došlemu policaju. Sedaj se je zadeva o izgubljeni krmarjevi hčerki razjasnila. Darovalka-krmarjeva žena je spoznala v oslepelem otroku svojo hčerko. Stara ciganka je namreč otroka ukradla ter ga oslepila, da je lažje ž njim beračila, kajti slepa deklica se je vsakemu smilila. Zdravnik, ki je deklico preiskal, je izjavil, da se bo mogoče dalo rešiti še eno oko, drugo pa je na vsak način izgubljeno. Grozovita ciganka je oddana sodišču.

**Letalska nesreča v Novem Sadu.** Novosadsko letališče je bilo zopet pozorišče letalske nesreče. Letalo, katerega je vodil podnarednik Gjorgjič je vsled defekta na motorju padlo na tla. Letalo se je popolnoma razbilo, izpod njegovih razvalin pa so izvlekli težko ranjenega podnarednika Gjorgjiča. Prepeljan je v bolnico toda bo težko okreval, ker mu je zlomljen prsni koš.

**Radi osem dinarjev ga je zaklal.** V neki novosadski gostilni sta se sestala dva seljaka in eden od teh je bil drugemu dolžen osem dinarjev. Baš radi teh osem dinarjev sta se močno sprla in v ljutosti seljaškega prepira je upnik zasadil dolžniku parkrat nož v trebuh. — Zrtev prepira so prepeljali v bolnico, kjer pa kmalu umrl.

**Izkopine v Sarajevu.** Pri kopanju temelja za neko hišo so prišli delavci na sledove debelega zidu, med katerim se nahaja več celic. Zid mora biti že iz davnega časa, ker najstarejši viri ne poročajo ničesar o njem, temveč je stalo tam že od nekdanjega trgovskega skladišča. V celicah so našli mnogo kosti, za katere še ni ugotovljeno da-li so živalske, ali človeške. Arheologi so se začeli za te izkopine zanimati, mislijo, da je to ostanek kake stare, podzemne cerkve, vendar še ničesar določenega odkrito, kar bi to naziranje potrjevalo.

#### VSPORED\*

za Evharistični kongres v Zagrebu 18. in 19. avgusta 1923.

**Sobota — 18. avgusta:**

**Ob pol 8. uri** obhajilo otrok. Deli apostolski nuncij, nadškof Pellegrinetti. — **Ob 9. uri** pontifikalna sv. maša v stolnici. Govor predsednika centralnega odbora škofa dr. Jos. Lang. — **Ob 10.30 uri** razprava o resolucijah: 1. Evharistija in Cerkev. 2. Katoliško ljudstvo in njegovo svečeništvo. — **Ob 16. uri** pridige v raznih cerkvah za može, žene, Marijine kongregacije, III. red, moško in žensko mladino. — **Ob pol 17. uri** razprava o resolucijah: 1. Obnova krščanskega življenja po presveti Evharistiji. 2. Način, to obnovo izvršiti. — **Od 21. do 6. ure** nočno čiščenje presv. Rešnega Telesa v vseh zagrebških cerkvah. O polnoči pridige, po pridigah polnočnice.

**Nedelja — 19. avgusta:**

**Ob 6. uri** sklep nočnega čiščenja presv. Rešnjega Telesa. — **Ob 8. uri** pontifikalna sv. maša za vse udeležence kongresa. Pontificira apostolski nuncij kot delegat sv. Očeta in sicer, da morejo sv. maši prisostvovati vsi udeleženci kongresa, bo ta sveta maša pod milim nebom pred stolno cerkvijo.

**Ob 10.30 uri** svečano zborovanje vseh udeležencev kongresa v semeniskem vrtu v prisotnosti vsega episkopata z apostolskim nuncijem na čelu. Pri tem zborovanju obrazložila dva govornika resolucije prejšnjega dne ter iste predložila celemu kongresu. Episkopat proglasi permanetni odbor, ki bo skrbel, da se vrše redno pokrajinski kongresi, od časa do časa pa občni kongresi za celo državo. — **Ob 16. uri** svečana teoforična procesija iz stolne cerkve do Jelačićevega trga. Na tem trgu se posveti ob koncu procesije pred podobo presv. Srca Jezusovega in pred izpostavljenim presv. R. T. navzoči narod in po njem ves hrvatski in slovenski narod presvetemu Srcu. Udeleženci naj opravijo sveto spoved doma. Duhovniki, ki želijo vsaki dan maševati, morajo to javiti saj tri dni pred kongresom osrednjemu odboru, ki bo določil cerkev in uro maševanja ter o vsem obvestil gospode duhovnike.

Pri teoforični procesiji se smejo nositi izključno le cerkvene zastave in zastave strogo verskih društev. Vsaka večja skupina udeležencev mora imeti svojega posebnega voditelja in reditelja, ki mora biti v tesni zvezi z zagrebškimi voditelji in reditelji. Pripomnimo, da je do 14. t. m. se prijavilo iz lavantinske škofije 578 udeležencev — med temi 17 duhovnikov z 7 zastavami. Pridigo za lavantinske krmarje bo imel naš priljubljeni govornik veleč. g. dr. Anton Medved

\* Na temelju dopisa centralnega odbora v Zagrebu z dne 8. julija 1923.

## Iz Maribora.

**Shod SLS v Kamnici pri Mariboru.** Prihodnjo nedeljo dne 22. julija po rani maši ima gospod poslanec Žebot v Kamnici pri Mariboru na posojilniškem vrtu v slučaju slabega vremena v posojilniških prostorih zborovanje SLS, ozir. Kmetске zveze. Vabimo vse naše somišljenike v Kamnici kakor tudi iz sosednih župnij, da se tega zborovanja v velikem številu udeležijo!

**Glede policijskega oddelka za potne liste** smo k zadnji notici dobili sledeča pojasnila: Postopanje ni mučno samo za stranke, temveč tudi za osobe samo, ker kar dežuje raznih predpisov, centralna vlada pa često pozabi poslati in razložiti, kar je potrebno. Tako je tudi s potnimi knjižicami. Urgira se in urgira, ministrstvo pa ne pošlje in tudi ne pove, ali knjižice še le izdeluje in kaj se naj stori, če jih ne bo od nikoder. Iz Ljubljane je dobil urad dvakrat po 200 knjižic, pa kaj to za-leže, ko se jih često mora na dan izdati do 40. — Urad si knjižice izposojuje od okrajnega glavarstva, pa to ne zadostuje, ker jih glavarstvo samo nima dovolj. Sicer pa nam je tudi osebnost g. Škoka, ki vodi zadnji čas ta oddelk, znana po taktosti in nepristranosti porok, da stranke ne bodo po nepotrebnem nadlegovane.

**Izza kulis mestnega kopališča ob Dravi.** Mariborska mestna občina ima že od nekdanj ob Dravi svoje lastno kopališče, ki je v kopalni sezoni primeroma dobro obiskano in najbrž nosi kopališče magistratu lep dobiček. Pa nekaj drugega je, kar se je razpaslo v tem kopališču od prevrata sem pa do danes in to je javna in vse obsodbe vredna nemoralna. Resni Mariborčani so mnenja, javne hiše so zaprli, a drugo novo pa otvorili v kopališčni sezoni v mestnem kopališču. Predvsem treba pibiti, da v tem kopališču ni ločenih ur za gospode ter dame, ampak se kopljejo moški ter ženske skupaj. No, pa to bi že naj bilo, saj je tako po vseh modernih ter večjih kopališčih in nikdo se ne spodbija nad to mešanico. Saj bi se mi tudi ne, ako bi v mestnem kopališču ne šlo za naravnost javno pohujšanje mladeži. V tem kopališču boš redkokdaj videl kakega resnega moža ali damo, ampak študentovsko mladež in ženščeta najbolj sumljive moralne kakovosti. V kopališču se shajajo v skupnih kabinah in dijak že koj pri blagajni lahko izve, v kateri kabini je ta ali ona dama, ki že čaka nanj. Nekateri fantalini so po cele dneve v kopališču in primeroma za cen denar se tukaj uganjajo nemoralna dejanja, radi katerih se zgraža celi Maribor. Čudno se nam zdi, da nemoralnosti ne vidi g. župan, ki ima sicer rad povsod svoj nos, kjer ga večkrat ne bi bilo treba. Z druge strani se pa zopet govori, da je že bil gospod župan opozorjen na nemoralno plat tega kopališča, a se je otresele teh očitkov, češ: kaj bomo v tem oziru tako natančni ter malenkostni, saj je po drugih mestih ravno tako, kot pri nas. Gospod župan ima glede presojanja javne morale ravno tako zmedene pojme kot glede pojmovanja resnicoljubnosti. Mestno kopališče pa ima tudi svojega posebnega upravitelja in ta bi vendar moral gledati na to, da se občinstvo ne bi upravičeno spodbijalo nad javno moralo v mestnem kopališču. Odslej zanaprej bomo z vso odločnostjo zahtevali od gospoda župana in občinskega sveta, da se javna nemoralna, ki že skozi leta zastruplja našo mladež v mestnem kopališču odstrani in uvedejo kot nekdanj strogo ločene ure za dame in gospode. Vemo, da gospod proletarec Grčar in njegova socialistična »laibgarda« ne bo za naš predlog, a bodo pa zanj vse druge stranke, katerim je na tem ležeče, da mesto samo kot tako ne bo še tudi zanaprej propagiralo javne nemorale in pohujšanja med študentovsko mladežjo, ki je že itak pokvarjena več kot dovolj. Toliko za danes, ker upamo, da naš prvi klic ne bo glas vpijočega v pušavi.

**G. Drago Kocmur** podaja v »Taboru« neko izjavo. Zna naj, da je že davno odslovljen iz ansambla Ljudskega odra in da bi ga bili o tem tudi obvestili, da smo znali, da je za vojsko neraben in v Mariboru. Takih junakov nam res ni treba.

**Blagoslovitev nove kapelice.** Veletrgovec s papirjem in pisarniškimi potrebščinami g. Ludvik Šef je kupil pred meseci ob cesti od Kralja Petra trga proti Tržaški cesti posestvo s hišo. Postavil je na posesti lepo poslopje, njive je spremenil v vrt in ga tudi ogradil. Na voglu proti cesti je pozidal okusno kapelico v mičnem modernem slogu in naš znani kipar in umetnik g. Ivo Sojč je klesal za kapelico iz kamna dve umetniško izdelani skupini in sicer: Golgota in Kristus, prijatelj otrok. Umetnina bo v kras predmestju pa tudi v povzdigo verskega čuta vseh mimoidočih. Kapelica je bila danes blagoslovljena.

**Sprememba trgovine.** Trgovca na Koroški cesti Albin Novak se presel is 1. avgustom na Glavni trg št. 18, v lokal, kjer je bilo doslej upravništvo radikalnih »Jutranjih Novosti«. Trgovske prostore na Koroški cesti, kjer je bil Novak, bo zasedel v Mariboru obče znani špecerist g. Ivan Prešern, ki je imel dolgo časa trgovino na Glavnem trgu št. 7 in je sedaj v bivših Prešernovih lokalih trgovca F. Weiler.

**I. citraški klub v Mariboru.** V ponedeljek dne 9. julija se je ustanovil v Mariboru I. citraški klub, ki je za naše mesto novost. Izvolil se je odbor ter se je sklenilo prirediti koncert. Koncert se vrši v četrtek, dne 19. julija t. l. ob 20. uri zvečer na vrtu Gambrinovega dvora (v slučaju slabega vremena v dvorani). Igralo se bode v zboru, kvartetu in duetu pod vodstvom gosp. Antona Bäuerle. Vstopnina znaša 5 D, da bo vsakemu možno se koncerta udeležiti. Predprodaja vstopnic v trgovini g. Jakoba Preac na Glavnem trgu 13.

**Vpogled občinskih računov.** V smislu § 70 občinskega reda za mesto Maribor razglasa podpisani mestni magistrat, da so računski sklepi mestne občine za leto

1922, in sicer: mestnega zaklada, ubožnega zaklada, zaklada meščanske imovine, mestnega vodovoda, mestne klavnice in ustanovnega zaklada dogotovljeni in občanom od dne 8. do dne 22. julija 1923 na vpogled v prostorih mestnega knjigovodstva. O pravočasno vloženi ugovorih bo razsojal občinski svet.

**Novo telefonsko številko 358** ima primarij dr. Čer-nič, špecialist za kirurgijo, Kralja Petra trg 9.

## Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

28

Tako naglo je šlo vse, da nista imela časa misliti na brambo, niti krikniti nista utegnili. Dva moža sta pograbila vsakega, v hipu so jima zamašili usta in ju s hrptom drugega proti drugemu tesno in trdno povezali na rokah in nogah.

Eden napadalcev je mirno spet zaprl vrata, krinko je imel na obrazu in prekrizanih rok je stal, ko so ju drugi povezovali.

«Vse v redu, državljan!» je dejal eden izmed njih, ko je še enkrat pregledal povoje in vezi.

«Dobro! Preiščite žepe in izročite mi vse papirje, ki jih najдете!»

Tudi to se je zgodilo.

Mož s krinko je vzel papirje, nekaj časa je poslušal, — vse je bilo tiko po »Zadovoljnem ribiču.« Odprl je vrata in pokazal skozi nje. Štirje moški so dvignili Antona in Andreja, povezana in povita v debel sveženj, ter ju mirno in tiho odnesli iz gostilne in po temni cesti proti Doveru.

Vodja drznega napada je naglo pregledal papirje.

«Ni slab, tale nocojšnji plen!» je mrmral in si snel krinko. Blede, lisičje prekanjene, majhne oči so se zablašale v pojemajočem žaru peči. «In trud ni bil zaman!»

Odprl je še nekatera pisma, ki jih je našel v Andrejevi listnici, pazljivo pregledal drobni listič, ki sta ga napadena komaj imela čas prebrati in se s posebnim zadovoljstvom muzal pismu, ki je nosilo podpis: Armand Just.

«Armand Just izdajalec — vkljub vesmu —!» je šepetal zlobno. «Lepa Marjeta Blakeney», je siknil med stisnjeni imzobmi, «— sedaj, mislim, mi boš rada pomagala najti »Dušico« —!»

#### IX.

#### CENA ZA BRATOVO ŽIVLJENJE —

V opernem gledališču je bila slavnostna predstava. Kar je bilo bogatega in uglednega Londona, ves je bil zbran. Hram je bil nabito poln.

Tudi Blakeney in soproga sta prišla. Pozno sicer, pa vzbudila sta tem večjo pozornost. Posebno Margareta, ki je bila tisti večer očarujoče lepa. Ljubila je glasbo in veselje nad izrednim užitkom, ki ga ji je nudila ta predstava, ji je žarelo v sladkem, otroškem licu, se je bleščalo v srečnih sinjemodrih očeh in je odsevalo v ljubkem smehljanju, ki ji je igral krog ust. Imela je pač šele 25 let, v cvetu mladosti je bila, ljubljena londonske družbe, razvajena, slavljena, oboževana —. In k vsemu temu se je pred par dnevi vrnila »Zora« s svojega pota na francosko obal in prinesla novico, da je njen ljubljani brat srečno dospel v Calais, da misli nanjo, da bo previden zaradi nje —.

Ni čuda torej, da je pri zvokih klasične opere pozabila na svoja razočaranja, pozabila na svojo nesrečno ljubezen, pozabila celo na dremavega, zehajočega, trapastega spremljevalca poleg sebe, na svojega moža —.

Nekaj časa je stal poleg nje v loži, nato pa se je umaknil častivcem, ki so si drug drugemu podajali kljuko in se hodili klanjat kraljici lepote in duhovitosti. Princ waleški je prišel, prišel je lord Grenville, državni tajnik v zunanjem ministrstvu, ki ji je pokazal Chauvelina, »pooblaščenega odposlanca republikanske vlade« — sedel je tam na oni strani dvorane, v njegovi loži, tako da niti opazila ni, kedaj je Percy odšel. Se tudi ni mnogo brigala zanj. Najbrž si je poiskal kje kake sebi sorodne duše, si je dejala.

Končno se je poslovila od svojih častivcev in jih milostno odpustila. Sama je bila. Nemoteno se je hotela vdati glasbi —.

Rahlo trkanje jo je vzdramilo iz prijetnega uživanja.

«Noter!» je dejala nevoljna. Ni pogledala k durim.

«Dovolite par besed, državljanka —!»

Naglo se je obrnila. Vznemirjena, prestrašena —.

Ni se motila — Chauvelin je bil —.

Dolgo jo je opazoval sem iz lord Grenvillove lože in potrpežljivo čakal, kedaj jo zapuste njeni številni obiski. In hitro je porabil prilžnost, ko je bila sama,

sredi igre je prišel sem k njeni loži in ne da bi čakal na nepotrpežljivi »Nater« je tiho vstopil in se postavil poleg nje.

«Uh —, kako ste me prestrašili!» je dejala in se prisiljeno nasmejala. «Ampak, ne zamerite, — čisto v nepravem času ste prišli! Sedaj hočem poslušati godbo in nimam časa za pogovore!»

«Zame pa je to edino praven čas», je odgovoril mirno. Ni čakal na dovoljenje, kar sam si je primaknil stol čisto blizu za njen hrbet, tako blizu, da je mogel šepetati v njeno uho. «To je zame edino pripraven čas», je ponavljal, ko mu je odgovorila. «Gospa Blakeney je vedno tako obdana od gostih trum svojih častivcev, da najde takle skromen, star prijatelj le malo prilike, priti do nje!»

«Zares, prijatelj», je dejala nepotrpežljivo, «poiščite si drugo priložnost! Nocoj po predstavi pojdem na ples k lordu Grenville. Najbrž vi tudi. In tedaj, ako hočete, vam dam pet minut časa.»

«Tri minute v tejle mračni loži mi popolnoma zadostujejo», je odgovoril suho. — «In lepo pametni, modri bodite, pa me poslušajte, državljanka Just!»  
(Dalje prihodnjic).

Visokošolec išče službe ali instrukcijo preko počilnic. Naslov pove uprava lista. 417 3—2

Iščemo na veliko odpadke od konoplje, kudelj, lana, volne nadalje stare kosti, rogove, staro železo, baker, aluminij itd. Pismene ponudbe z navedbo vrste, količine in cene se pošlje na »OMNIA« Tehniško-komercialna poslovnicca Mišetič i drugovi, Beograd, Ulica Bana Strahinića 30. 418 2—2

Zemljišče za malostanovanjsko kolonijo. Solčna lega ob periferiji mesta Maribor v obsegu 3—6, oralov išče »Mojmir«, kreditna in stavbna zadruga, Mariboru. 412

## Steklarski pomočnik

vešč vseh v stroko spadajočih del se sprejme v stalno službo. Dopisi na J. Klein, steklarstvo, Ljubljana. 416

## SLADKOR

kristalni v originalnih vrečah prevzame pod ugodnimi pogoji »MIRIM«, tovarna čokolade in kakao-a, Maribor, Prešernova ulica 19. 414

Kava, sladkor, riž in vsakovrstne špecerije se od danes naprej za skoraj 10% ceneje prodaja v špecerijski trgovini

**I. SIRK, MARIBOR**  
Glavni trg, rotovž.

Kupi tudi suhe gobe in kumno 403

**Nosite Palma**

**kaučuk pete!** **kaučuk potplate!**

Bolje i jeftinije od kože. **Elastično hodaње. Zaskita protiv vlage.**

V 45 vrstah

se izdelujejo testenine »Pekatele.« Nekaterim ugajajo debeli, drugim drobni makaroni, tem vrvice, onim polži itd., vse pa so tečne, redilne in tako okusne, da jih vsepovsod hvalijo.

## Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica št. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od 1. novembra 1922 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

**po 5%**

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

939

## Somišljeniki inserirajte!

Največja izbira vseh vrst sukna, platna, etaminov in drugega modnega blaga

**FRANC MASTEK, Maribor, Glavni trg 16.**

Nizke cene! Solidna postrežba! — Poštni nameščenci na obroke!

872 10—5



Naznanjamo vsem prijateljem in znancem prezalostno vest, da je naš nad vse dobri brat, oziroma svak in stric, preč. g.

## Miroslav Volčič

duhovni svetovalec in župnik v Breznu,

v noči od 9. do 10. julija t. l. v 49. letu svoje starosti na tragičen način preminul.

Telesni ostanki nepozabnega pokojnika se bodo dne 21. julija t. l. ob 8. uri zjutraj po slovesni zažigali na župnijskem pokopališču v Breznu k večnemu počitku.

V Mariboru, dne 18. julija 1923.

Joža Volčič, mizarski mojster, in Ivan Volčič, finančni tajnik, brata.

Lojzka Volčič, sestra.

Frančiška Volčič, svakinja.

Joža, Branko, Vladimir, Dušan in Zorica Volčič, nečaki in nečakinje.

## JOS. NEKREP

tesarski mojster in stavbeni podjetnik

sprejme vsa v njegovo stroko spadajoča dela in jih izvede ročno in ceno.

MARIBOR, SMETANOVA 59.  
Telefon 140. 10—9 290

Voz (Plateau) z dobrimi vzmeti, prenovljen, ki nosi do 2000 kg se po ceni prodaja. — Vpraša se Slovenska ulica 20 419 3—1

Širite „Stražo“!

Molitvenik, najlepši in najcenejši, je dr. Zdešarjevo »Navodilo za pravo pobožnost do Matere božje.« — Cena vezanemu izvodu šest dinarjev po pošti en dinar več. — Dobi se v TISKARNI SV. CIRILA v Mariboru, pri Slogi v Ljubljani na Poljanskem nasipu 10, in po drugih knjigarnah. Kdor kupi skupaj vsaj 10 izvodov, dobi 15% popusta. 361

## Iščem skladišče

v bližini Glavnega trga. Najemino plačam letno, na željo tudi za več let naprej. Ponudbe »Poštni predal 34« Maribor. 420 3—1

## „Svetla“ d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20. Telefon št. 133

Tovarniška zalog polnogumijastih obročev, pnevmatik in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, izdelov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obročev.

## Velika zalog elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20. Mestni trg 25

ZAGREB BEOGRAD

Solidna in točna postrežba! — Cene brez konkurence!